

APEL CĂTRE CANDIDATELE ȘI CANDIDAȚII
LA ALEGERILE EUROPARLAMENTARE:

LOCUIŢELE SOCIALE PUBLICE!

Prioritate pe Agenda Parlamentului European 2019-2023

Blocul pentru Locuire ¹

SUSȚINEȚI ADOPTAREA UNEI STRATEGII EUROPENE PE LOCUIRE CARE SĂ FACĂ
POSIBILĂ ȘI SĂ IMPUNĂ STATELOR MEMBRE

- REGLEMENTAREA AFACERILOR IMOBILIARE ÎN BENEFICIUL BUNULUI PUBLIC
 - SUSȚINEREA PRODUCȚIEI DE LOCUINȚE SOCIALE PUBLICE
ȘI ALTOR TIPURI DE LOCUINȚE NON-PROFIT

ÎN VEDEREA ASIGURĂRII ACCESULUI TUTUROR LA LOCUINȚE ADECVATE,
RESPECTÂNDU-SE DREPTUL FUNDAMENTAL LA LOCUIRE.

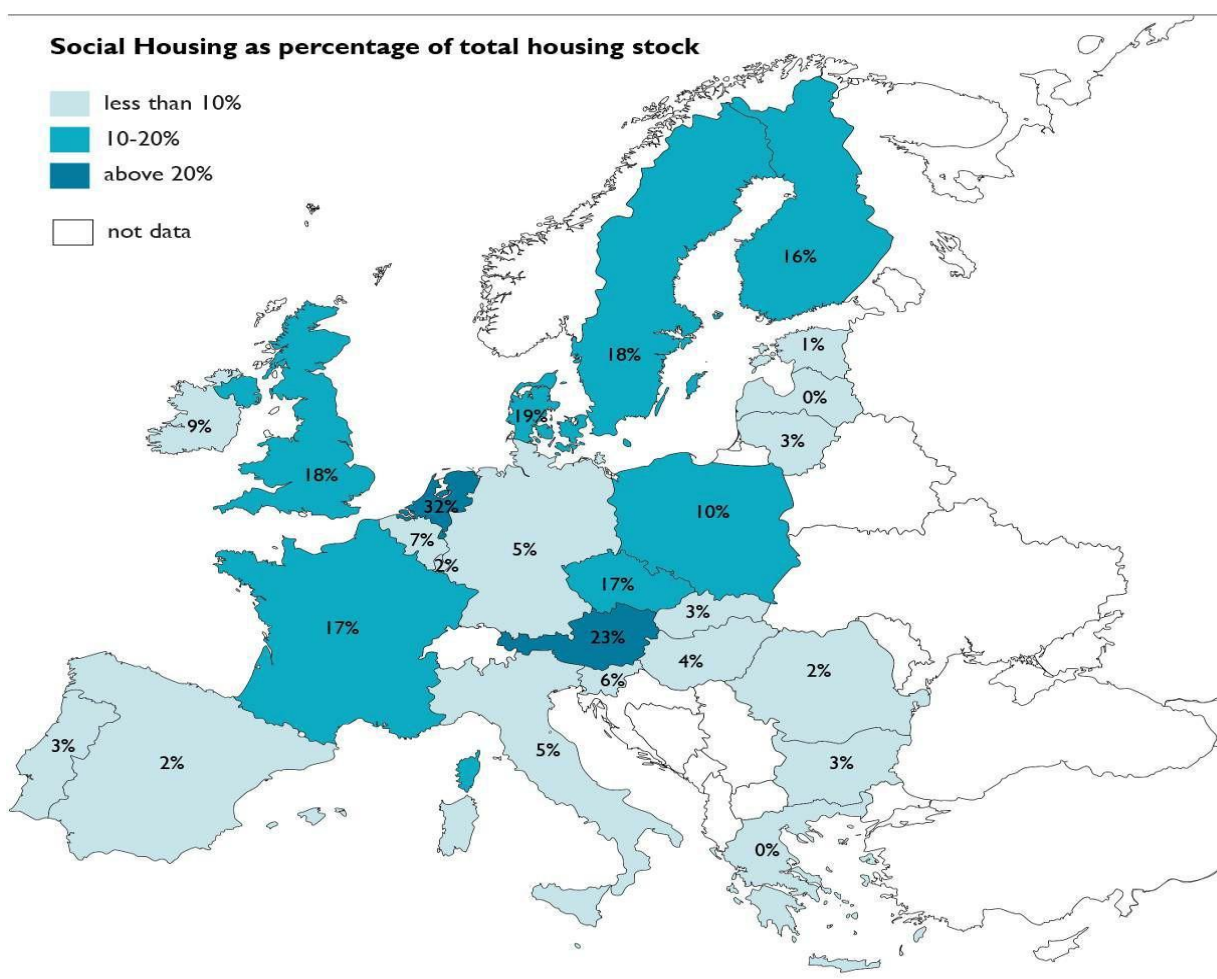
20.02.2019.

¹ Blocul pentru Locuire s-a constituit în 2017 ca o rețea decentralizată de grupări care militează pentru dreptul la locuire, dreptate locativă și dreptul la oraș: Căși sociale ACUM! din Cluj, Frontul Comun Pentru Dreptul La Locuire și E-Romnja din București, Dreptul la Oraș din Timișoara, careia i s-a alăturat și Asociația Chiriașilor din Cluj, precum și Roma Just.

Unde se află România pe harta locuințelor sociale, și în general a locuințelor publice din Uniunea Europeană

&

Ce ar trebuie să facă europarlamentarii
pentru a modifica politica de locuire astfel încât aceasta să contribuie
la crearea unei Europe a egalității și solidarității sociale?

I. CRIZA LOCUIRII ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Harta de mai sus (CECODHAS Housing Europe Review, 2011), arată că **România** se află printre acele state membre ale Uniunii Europene, unde procentul locuințelor sociale din totalul fondului de locuințe este cel mai redus. Conform datelor statistice ale INS, în 2017, din totalul de 8.976.794 locuințe, 8.867.146, adică peste 98% au fost în proprietate privată. Acest lucru se datorează privatizării vechiului fond de stat de locuințe (prin retrocedări și prin vânzarea apartamentelor către chiriași), precum și faptului că după 1990 majoritatea programelor guvernamentale de locuire a susținut producția privată de locuințe. Chiar și locuințele Agenției Naționale de Locuințe dedicate tinerilor au fost concepute în așa fel încât să fie scoase din fondul locativ de stat prin vânzare către chiriași. Aceste măsuri au urmărit până la urmă susținerea pieței de locuințe și a afacerilor imobiliar-bancare cu scopul asigurării unui profit cât mai mare pentru bănci și pentru dezvoltatorii imobiliari. Ele au făcut parte din politica de creare a oportunităților pentru investițiile de capital autohton și străin, deschizând și România în fața fondurilor transnaționale de investiții din domeniul tranzacțiilor imobiliare. **Deoarece locuințele sunt accesibile aproape în totalitate doar prin piață și majoritatea locuințelor se construiesc pentru a se vinde sau închiria, funcția de marfă și de sursă de acumulare de capital a locuinței a ajuns să domine funcția sa socială.**

Statul român se ferește să recunoască că dreptul la locuință este un drept fundamental al omului și promite cel mult asigurarea dreptului cetățenilor de a avea acces la locuință, delimitându-se de obligația de a asigura *de facto* accesul la locuință a tuturor prin măsuri care să rebalanseze inegalitățile de venit create de economia politică capitalistă. În loc să își întărească programele guvernamentale pentru construcția de locuințe sociale și publice, sau măsurile privind protecția chiriașilor evacuați din imobile retrocedate, după 2010, statul român a facilitat evacuarea persoanelor care în lipsa altor alternative au recurs la diverse forme de locuire informală.

Chiar dacă avem o legislație anti-discriminare, în România persoanele de etnie romă sunt în continuare afectate de rasismul instituționalizat. **În cazul romilor care trăiesc în sărăcie, rasializarea etniei se suprapune cu rasializarea sărăciei, care devine vizibilă în evacuările de grup, împingerea oamenilor la periferiile sub-dezvoltate ale localităților și menținerea lor în condiții inadecvate de locuire, în paralel cu excluderea lor de la locuințe sociale publice.**

Aparent toată lumea știe că în România atât rata de sărăcie și excluziune socială, cât și sărăcia monetară în rândul celor angajați sunt printre cele mai mari din Uniunea Europeană, precum și faptul că țara noastră conduce în clasamentele europene privind privarea locativă, împovărarea cu costurile locuirii și gradul de supra-aglomerare a locuințelor.

Cunoașterea fenomenelor de mai sus trebuie să se traducă în recunoașterea politică a faptului că sărăcia și inegalitățile economice sunt hrănite de:

- exploatarea de la locul de muncă,
- sub-finanțarea sistemului de protecție socială,
- costurile mari ale locuirii înrădăcinate într-o politică a locuirii ce susține și în acest domeniu marele capital.

După 30 de ani de capitalism neoliberal este timpul ca o nouă politică de locuințe publice să propună eliminarea nedreptăților și inegalităților create.

- Ca stat membru al UE, este timpul ca România să dovedească că este capabilă să contribuie la refacerea statului social cu responsabilități față de nevoile de locuire ale persoanelor care trăiesc pe teritoriul său, acordând atenție deosebită celor mulți cu venituri reduse.
- Pornind de la manifestările specifice ale crizei locuirii în România, ca europarlamentari vă veți putea alătura forțelor progresiste din alte țări.

Pentru că criza locuirii generată de politica neoliberală aplicată din anii '80 afectează tot mai multe persoane în toate statele membre ale Uniunii Europene.

Costurile cu locuirea reprezintă una dintre cele mai mari cheltuieli pentru foarte multe gospodării, împovărarea cu costurile sale rămânând la un nivel înalt în mod constant și afectând în mod disproporționat categoriile sociale pauperizate și precarizate.

Prețul locuințelor crește mai rapid decât salariile în mai toate statele membre ale Uniunii Europene, în timp ce inegalitățile de venit și fenomenul excluziunii locative se întăresc reciproc.

Găsirea unor locuințe accesibile și adecvate este tot mai dificilă pentru tot mai mulți, pentru că în localitățile unde există locuri de muncă locuințele sunt foarte scumpe.

Pe fondul îndatorării la bănci, tot mai multe familii ajung în pragul de a-și pierde locuința și investițiile lor de o viață. Chiriile private continuă să crească în toate țările, iar guvernările locale reușesc să le controleze în prea puține cazuri.

Tinerii sunt una dintre categoriile cele mai afectate de aceste probleme: lipsa unei locuințe adecvate îi menține în varii forme de dependență și îi vulnerabilizează în toate domeniile vieții, de la muncă până la viața privată.

Chiar dacă UE condamnă discriminarea și rasismul și are o strategie europeană cadru pentru incluziunea romilor, permite în continuare hărțuirea instituționalizată a persoanelor rome din Estul Europei care își caută resurse de trai în vechile state membre ale UE.

Toate aceste probleme structurale din UE sunt înrădăcinate în procesul de privatizare a fondului locativ (cel deja încheiat sau cel în continuă derulare în țările unde mai există locuințe publice de privatizat și asociațiile locative au stocuri de locuințe sociale pe care le pot scoate la vânzare). Apoi, aceste probleme sunt înscrise în financiarizarea locuirii în toate Statele Membre ale UE, chiar dacă în măsuri diferite: diverși actori financiari (bănci, dezvoltatori imobiliari, agenții imobiliare, fonduri de investiții) care urmăresc creșterea profitului lor, acaparează producția și tranzacționarea de locuințe; în lipsă de locuințe publice, tot mai multe gospodării se îndatorează în procent tot mai mare la instituții de credit pentru a deveni proprietari de locuințe.

De ce trebuie promovată o politică justă și antirasistă de locuințe publice? Pentru că aceasta:

- garantează dreptul la locuință pentru toți,
- asigură locuințe adecvate persoanelor care din salariile lor situate la sau sub nivelul minimului pe economie nu își pot permite să achiziționeze locuințe de pe piață,
- reduce numărul celor îndatorați pe viață la bancă pentru credite imobiliare,
- produce locuințe pentru persoanele fără adăpost și persoanele aflate în risc de evacuare,
- contrabalansează creșterea prețurilor de pe piața de locuințe,
- devine factor al reglementării dezvoltării imobiliare pentru profit,
- este un factor care contribuie la reducerea riscului declanșării crizei financiar-imobiliare.

II. PENTRU O POLITICĂ JUSTĂ DE LOCUIRE: SE IMPUNE DEMANTELAREA POLITICII NEOLIBERALE

Schimbarea politicii de locuire în UE și/sau în România nu se poate realiza dacă întregul complex de politici europene rămâne neschimbat. **Criza locuirii nu poate fi soluționată (doar) prin politicile reziduale de locuințe sociale (de altfel nici măcar ele nefiind susținute în mod adecvat), în timp ce privatizarea, comodificarea și financiarizarea locuirii rămân intacte ca părți integrante ale politicilor economice și fiscale europene neoliberale.**

De aceea, pentru o nouă politică de locuire este nevoie de schimbări majore în politica economică și socială a UE:

(1) Abandonarea **politicii economice neoliberale a UE**. Din anii 1980, aceasta susține circulația nereglementată a capitalului, inclusiv a capitalului financiar și a fondurilor de investiții, și, implicit, capacitatea acestuia de a acapara o parte tot mai mare din fondul de locuințe al tuturor țărilor, fără să contribuie în mod adecvat la creșterea bugetelor publice prin care se poate asigura dreptul la locuire.

(2) **Reconfigurarea conținutului și statutului politicii sociale a UE**. Se impune renunțarea la definirea politicilor sociale ca măsuri care împovărează bugetul public și cresc deficitul bugetar. Este nevoie de promovarea în UE a unei abordări politice ce susține aceste măsuri ca investiții în bunurile publice ce asigură drepturile social-economice ale tuturor. Și, nu în ultimul rând, trebuie să se asigure caracterul normativ al politicilor sociale în relație cu statele membre, în mod similar cu obligativitatea cu care se impune politica europeană economică și fiscală.

Ca europarlamentari veți putea susține următoarele modificări ale politicii de locuire:

(3) Uniunea Europeană să își asume **competențe în domeniul locuirii** și să elaboreze și implementeze mecanisme prin care și le poate exercita în relație cu statele membre.

(4) Uniunea Europeană să semneze Convenția Internațională privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale, obligându-se **să pună în practică imperativul asigurării dreptului la locuință**.

(5) Uniunea Europeană să oblige statele membre să **adopte și să pună în practică Carta Socială Europeană**, în mod special următoarele sale articole:

Art. 30. Dreptul la protecția împotriva sărăciei și excluderii sociale

În scopul asigurării exercitării efective a dreptului la protecție împotriva sărăciei și excluderii sociale, părțile se angajează:

(a) să ia măsuri în cadrul unei abordări globale și coordonate pentru promovarea accesului efectiv în special la angajare, locuință, formare, învățământ, cultură, asistență socială și medicală al persoanelor, care se găsesc sau riscă să se găsească într-o situație de excludere socială sau de sărăcie, și al familiei acestora.

Art. 31. Dreptul la locuință

În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la locuință, părțile se angajează să ia măsuri destinate:

- 1. să favorizeze accesul la locuință la un nivel adecvat;*
- 2. să prevină și să atenueze lipsa locuințelor în vederea eliminării progresive a acestei situații;*
- 3. să facă accesibil costul locuinței pentru persoanele care nu dispun de resurse suficiente.*

(6) Uniunea Europeană să impună statelor membre respectarea **legislației internaționale privind interzicerea prin lege a evacuărilor forțate**, adică ale evacuărilor care lasă persoanele evacuate fără adăpost sau le constrânge să locuiască în condiții inadecvate.

(7) Uniunea Europeană să impună statelor membre transpunerea în legislația națională a prevederilor Rezoluției Parlamentului European din 11 iunie 2013 referitoare la locuințele sociale din Uniunea Europeană, care includ următoarele idei:

- Este nevoie de **subvenționarea sectorului locuințelor sociale** și accesibile pentru că aceasta garantează drepturile fundamentale ale oamenilor, este un răspuns adecvat la nevoile sociale acute, contribuie durabil la crearea de locuri de muncă de exemplu în construcția de locuințe sociale, contribuie la stabilizarea economiei prin reducerea riscului creării de bule imobiliare și a supra-îndatorării gospodăriilor, promovează mobilitatea forței de muncă, combate schimbările climatice și sărăcia energetică, și atenuează problemele de sănătate care provin din supraaglomerare și condiții precare de trai.
- **Locuințele sociale nu trebuie considerate costuri de redus**, ci investiții rentabile pe termen lung, având în vedere efectele de ameliorare a stării de sănătate și creșterea bunăstării sociale, prin acces la piața muncii și prin împuternicirea persoanelor.

Uniunea Europeană trebuie să elaboreze prevederi-cadru de reglementare a circulației libere a capitalului și a afacerilor imobiliar-bancare, astfel încât acestea să nu poată acapara și supune intereselor lor producția și tranzacționarea de locuințe și să nu mai creeze noi crize financiare.

Cu acest scop, vor trebui elaborate măsuri concrete care:

- să genereze resurse necesare pentru crearea de noi locuințe publice,
- să interzică continuarea privatizării locuințelor sociale,
- să maximizeze utilizarea socială a stocului privat de locuințe existent, prin redistribuirea locuințelor nefinalizate de dezvoltatori, a locuințelor vacante și abandonate,
- să interzică evacuările forțate,
- să controleze prețurile chiriilor private,
- să reglementeze piața de locuințe,
- să renunțe la susținerea din bugetul public a accesului la locuință prin credit ipotecar.

Susținerea de către stat a creditelor ipotecare și în general a băncilor nu este un răspuns adecvat la criza locuirii. Din contra, această politică pune în continuare statul în slujba acumulării de capital, aceasta realizând mari profituri din dezvoltarea imobiliară (rezidențială) și din creditele ipotecare care o susțin, în timp ce nu răspunde la nevoia de locuire ale oamenilor. Piața de locuințe nu rezolvă criza locuirii, din contra, ea o crează și agravează.

III. MESAJUL BPL ÎN CONTEXTUL ALEGERILOR EUROPARLAMENTARE

Deoarece în România este aproape imposibil azi să ai acces la locuință altfel decât prin piața dominată tot mai mult de bănci, agenții imobiliare și dezvoltatori imobiliari,

Deoarece și în cele mai multe țări membre vechi ale UE se continuă privatizarea locuințelor sociale și preluarea lor de companii financiare,

Este important să:

→ LUAȚI ÎNAPOI CONTROLUL ASUPRA LOCUINȚELOR DIN MÂINILE CAPITALULUI IMOBILIAR-BANCAR!

→ ELIMINAȚI PRESIUNILE DE REDUCERE A COSTURILOR SOCIALE ASUPRA STATELOR MEMBRE UE!

→ OPRIȚI POLITICILE DE CONTROL FISCAL CARE CONTRAVIN ASIGURĂRII DREPTURILOR SOCIAL-ECONOMICE!

→ ADOPTAȚI O STRATEGIE EUROPEANĂ A LOCUIRII, IMPUSĂ STATELOR MEMBRE, CARE (1) REGLEMENTEAZĂ AFACERILE IMOBILIARE ÎN BENEFICIUL BUNULUI PUBLIC ȘI (2) SUSȚINE PRODUCEREA DE LOCUINȚE NON-PROFIT!

Susțineți producerea de locuințe non-profit față de promovarea unilaterală a modelului locuirii în proprietate privată, pentru:

- combaterea îndatoririi tot mai adânci a tot mai multor gospodării,
- încetarea împovărării oamenilor cu costurile prea mari ale locuirii (prețuri, chirii, utilități),
- stoparea împingerii a tot mai multe persoane în condiții inadecvate de locuire,
- punerea unor obstacole în calea îmbogățirii ilegite a marilor proprietari,
- limitarea speculațiilor de pe piața financiară și de locuințe,
- a pune capăt alimentării pieței de locuințe prin acordarea de credite imobiliare către populație în condițiile în care salariile rămân reduse,
- reducerea riscurilor unei noi crize imobiliar-financiare.

